D•N
12/5 1949

Den desperata och beskedliga riksdagen

Många förvånar sig över att svenska riksdagen har bundit sig själv till händer och fötter i fråga om arbetstider och arbetsformer, Vårriksdagen skall nu avslutas 31 maj, sedan kan höstmötet inte börja förrän efter 15 oktober — och har vårsammanträdena undantagsvis fortsatt till 15 juni blir det inte alls någon höstsession. Anslagspropositioner får inte förekomma senare än 70 dagar från riksdagsöppnandet. Nya propositioner skall över huvud taget inte avges på hösten utan "symneriga skäl". Osv. i den stilen. En byråkratisering utan motsvarighet i andra demokratiska länder, ett spärrsystem som verkar motsatsen till modernisering.

Nu har man emellertid fått höra orsaken till detta besynnerliga reformverk. Sekreteren i den kommitté som förberedde saken, docent Nils Andrén, meddelar att dessa regleringar närmast är "ett desperat försök" att hålla regeringen på mattan och befria folkrepresentationen från arbete under sommarmånaderna. Riksdagen har varit alltför beskedlig för att vägra befatta sig med efterskrivande propositioner. I stället har den i förtvivlan tillgripit grundlagen som ett slags tvångsinrättning, gjort föreskrifterna ännu stelare än förut och på det sättet bundit både sig själv och regeringen. Folkrepresentationen avsäger sig sin rörelsefrihet för att tvinga regeringen uppföra sig ordentligt.

Frågan är bara om denna flykt in i förmbyråkratin kommer att betvinga den ohyfsade regeringen. Ett är gär det kanske — men sen? Kommittésekreteraren tycks anfäktas av tvivel, eftersom han nöjer sig med att hoppas på en "åtminstone temporär förbättring".

Spåren mot nya propositioner vid höstmötet kommer att medföra svåra påfrestningar. Regeringen måste många gånger säga sig att den kan göra sina förslag bättre om den inte kastar fram dem i mars eller april och så låter dem vila bland överbliva ärenden till hösten, utan i stället dröjer med det slutliga utarbetandet ett halvår. Riksdagen riskerar att bli överlistad genom en kringlande rörelse.

Regeringen har ett särskilt skäl att "anpassa sig" på det sättet. Eljest får nämligen oppositionen ett övertag. Motionstiden blir inte genomgående begränsad till det vanliga antalet dagar efter en propositions avlämnande. De nya reglerna leder till att motionsrätten återuppstår i samma ögonblick riksdagen har fattat uppskovsbeslut om något ärende — följdmotioner får väckas ännu vid höstsessionens första sammanträde. Det betyder en välkommen chans för regeringens kritikers, som kan underkasta propositionerna grundligare bearbetning, ta vara på senare erfarenheter, nytt material osv. Det vore överraskande om regeringen inte sökte undvika att så blottställa sig — och i stället låt grundlagen sitta emellan. Någon häftigare reaktion från konstitutionsutskottets sida behövde den knappast frukta, det visar inte minst årets erfarenheter. "Undantagsfallen" skulle alltså bli ganska normala vid höstriksdagarna. En annan omständighet pekar i den riktningen: sessionsslutet 31 maj innebär en förkortning av ungefär en månad. Tanken att höstmötet skulle krympas till en bart sparade arbetsuppgifter

Åter i bokhandeln

JUAN I AMERIKA
av
Eric Linklater
Inb. 10:—

"Den roligaste, mest bekymmerslösa och ogenerade reseskildring från Amerika, som veterligen någonsin skrivits."
Göta Attorps i Sv. D.

Detta på sitt sätt klassiska verk har nu införlivats med den svenska Albatross-serien.

En NORSTEDTS bok

Riksdagssammanträden

Torsdagen den 12 maj 1949.

Konstitutionsutsk. kl. 11 f. m.
Statsutsk. in plena kl. 11 f. m.
Statsutsk. 1:a avd. kl. 11.30 f. m.
Bankoutsk. kl. 11 f. m.
1:a Lagutsk. kl. 11 f. m.
2:a Lagutsk. kl. 11 f. m.
Jordbruksutsk. in pleno kl. 11 f. m.
F. K. 2 tf. utsk. kl. 4 e. m.

Nu har Sinclair Lewis' senaste roman kommit, en bok om vilken det i Amerika sagts att den

"ruskat om nationen"

SINCLAIR LEWIS

AV KUNGLIGT BLOD

★ ★ ★

Tack vare att den inflötivats med Norstedts serie Albatross-böcker har denna stora roman kunnat utges *inbunden* till ett förhållandevis lågt pris som kr. 12:75.

★

'Av kungligt blod' är en roman om människors rätt att få leva mänskligt. Utgångspunkten är negerfrågan men boken har en vidare syftning; den visar hur barocken, har omänskligt vanliga, hyggliga personer kan handla, när de låter sig regeras av oskerhet och ängslan och biter sig fast i en trångsynt försvarsattityd.

En NORSTEDTS bok

föreföller egendomlig — för så vitt inte beskrivningen av de arbetstyngda statsmaskterna, som absolut inte kan reda sig utan två sessioner, är grundfalsk.

I ett avseende har emellertid riksdagen bundit sig mindre än somliga grundlagsexperter har föreställt sig. Talmännen är inte tvungna att slå klubban i bordet den 31 maj kl. 12 på natten. När professorerna Herlitz och Hästad frammanar denna situation är de besatta av den mycknа lärdomens raseri, ungefär som kollegan Reuterskiöld på sin tid. Fullt så långt har riksdagens omyndighetsförklaringsförhandlingar. Ett förordnande i fredstid om arbetsvåning utan riksdagens hörande är då i alla fall praktiskt uteslutet.

Interpellerandet kräver riksdagstid,

så långt har hr Hedlund i Östersund otvivelaktigt rätt i sin intervjuklagan över den nya tiden. Men när han berömmer sig av sin egen vana att fråga privat i stället för offentligt och vill ställa upp det betesendet som förebild, då är det skäl att reagera. Det är som folkopinionens ombud de vaknare riksdagsmännen ställer aktuella frågor till regeringen, och svaret skall via riksdagen gå direkt ut till opinionen. Vad som länge brustit beträffande interpellationsförfarandet är koncentration i svaren — mer än ett statsråd i den nuvarande uppsättningen har gång på gång missbrukat riksdagens tid genom att läsa upp långa fackutredningar från verken i synoch hörbarligen oavkortat skick. Nu har emellertid kammarnas nya arbetsordningar direkt tagit sikte på det oskicket genom en regel att det fullständiga svaret må utdelas i tryck och stencil, varefter statsrådet inskränker sitt muntliga framträdande till en sammanfattning. Om man förutsätter att denna regel tillämpas efter andemeningen är det endast önskvärt att riksdagsmännens intresse för det aktuella fortsätter att ta sig uttryck i ett stort antal frågor till statsråden.

PRESSGRANNAR

Anslutning till Unesco avråds av många i statistutskottet. — Ilksom förut av många tidningar — och Upsala Nya Tidning (fp) delar denna kritiska uppfattning. Pengarna kan användas bättre. I dessa sparsamhetens tider är det frapperande att utskottet tar så lätt på den ekonomiska sidan av saken:

Man säger att de skäl mot en anslutning som åberopats på grund av vårt lands ekonomiska läge inte äro tillräckligt avgörande betydelse. Till andra kulturändamål är det inte fullt så enkelt att få pengar som det tycks vara, i det här fallet. . . Det har säkerligen inte varit utskottet främmande att Unesco tål en hel del kritik, och inom utskottet har man förutsättligtvis kostat på sig den formuleringen att "det är angeläget att organisationens arbetsuppgifter inriktas på områden som konkreta resultat stär att vinna".

Detta är den springande punkten: gärna pengar till ett fördjupat samarbete inom berörda områden samtidigt vinslhet om att anslaget verkligen för något motsvarighet med sig. Hade det inte varit klokt att vänta och se?

Reservanterna vill avvakta närmare erfarenheter av de förbättringar som den pågående omorganisationen kan vänta medföra. Man kan i detta sammanhang påpeka att professor Åke Holmbäck vid sin återkomst från interparlamentariska unionens rådsmöte i Nizza berättade att Unesco utsattes för en mycket hård kritik:

Man anslog att det knappast kunde vara lämpligt att ingående debattera Unesco så länge man inte vet hur verksamheten kommer att ta sig ut under den nya ledningen och med en eventuellt förbättrad organisation. . . Man skulle vilja rekommendera riksdagen att ta sig en funderare på om det är rådligt att Sverige just för ögonblicket ansluter sig till Unesco.

Svenska institutet som sörjer för en del av våra internationella kulturaffärer kämpar med betydande ekonomiska svårigheter. Det är vidare ganska bekymmersamt att svenska vetenskapsmän skall skaffa pengar till sina betydelsefulla studieresor i utlandet. Hur vore det om man i vänlan på utgestaltningen av Unescos arbete använde den halva miljonen att förbättra saker som dessa.

Ecklesiastikministern har inte haft bråttom tidigare, han är väl inte heller så angiven på — han tar det säkert lugnt om riksdagen begär en längre prövotid. Unesco har ju stadat av sådana påminnelser om att företaget står under

DOSERING AV VÄTSKOR

Vi söka nya tillämpningsområden för ett nytt system för dosering av vätskor, vilket vid industriell tillämpning för visst ändamål haft stor framgång. Systemet karaktäriseras av noggrann, på ett stort antal distributionsställen reglerbar fördelning av vätska i förgrenade system m. m. -Särskilt lämpligt vid små kvantiteter och höga tryck, t. ex. för tryckmörjning. Intresserade bröte begäget tillskriva "Reglerbar dosering 059", *D. N:s* H.-k.

WILLA CATHERS SISTA BOK

I The Old Beauty and Others (Knopf, $ 2.50) har *Willa Cathers* sista noveller samlats i bokform. Det är frestande att se de tre berättelserna som en lämplig avslutning på författarens författarskap. Ämnen och miljöer, den konstnärliga precisionen, den känslomässiga bakgrunden — allt detta är välbekant från tidigare arbeten, men vad som utmärker Willa Cather framträder här med ett slags extrem och schematisk tydlighet.

I den första novellen dör en gammal skönhet på Bellevue, stillsamt uppvaktad av en halvgammal beundrare, med vilken hon i korta och antydande ordalag tal utbyter minnen om ungdomens glädje och oro. Intet händer utom detta, ej får bara några gliintar ur Gabrielle Longstreets liv, och likväl förmedlas, med samma nästan outhärdliga skärpa som i "A Lost Lady", känslan av åldrande, skönhet och förgängelse. Den andra novellen, "The Best Years", ger oss i koncentrat stämningarna från Willa Cathers berömda romaner om Västern kring sekelskiftet. Modet, livslusten och den vardagliga lyckan prägler familjen Fergusessons liv. Modern sköter hem och affärer, medan mannen förkunnar den tidens radikalism, populismen; den unga dottern — skolflickarinnan, åldskad av föräldrar och bröder, blir på en gång symbol för familjens samhörighet och för plonjärernas djärvhet och oreflekterade idealism. Flickan dör — en död utan mening och försoning — och det är slut med "de bästa åren". I den tredje novellen, "Before Breakfast", står en åldrande man under några morgontimmar inför döden och ett trots yttre framgångar misslyckat liv. Det är inte fråga om kritisk observation. Tvärtom: det behöver någonting i den stilen, till omvässling med allt åldkvärt berört. Talet om att Sverige skulle svika sin kulturella plikt genom att inta en avvaktande hållning är en meningslös fras. När även goda representanter för kulturlivet avråder, så skall riksdagen inte vara bekymrad för den sidan av saken.

Den lyra är gamla fackliga världsfederationen kan definitivt betraktas som ett misslyckat experiment, det är förbundsorganet Metallarbetarens omdöme. Sedan engelsmän och amerikaner tagit sin mats ur skolan är det att vänta att även övriga icke kommunistiska landsorganisationer kommer att följa deras exempel:

Den kommunistiska dominansen inom federationen är redan nu så fullständig som den gärna kan bli, och det kan därför inte råda någon tvekan om att den verksamhet, som i författningen betrivas i fackliga världsfederationens namn, blir rent och enkelriktat politisk till sin innebörd. Det är svårt att inse vad exempelvis vår egen landsorganisation skall kunna uträtta av värde i denna församling. Även om det av LO:s nyligen hållna årsmöte rapporteras, att man där behandlat frågan om det framtida medlemskapet i fackliga världsfederationen men inte träffat något avgörande, så torde man nog i alla fall få bestämma sig för att antingen sluta med LO inte blir kvar i federationen länge till.

Så mycket underligare att en svensk LO-representant vill ge ryssarna den förestillningen, att deras fackföreningsrörelse hör betraktas som ett högt föredöme. Vad vinner man med en sådan humbugsartad taktik? Inte vinner man aktning, vare sig i egna eller andras ögon, så mycket är säkert.

Professor Brusewitz historiska riksdagsiakttagelser från Lindmans, Staaffs och Brantings tid har i Handelstidningen (fp) utlöst några reflexioner om avtrubbade riksdagsdeltagare. De har inte bara blivit annorlunda, de har blivit tråkigare:

Sällan faller det någon in att nämna Tage Erlander med Brantings mått. Ohlin med Karl Staaffs eller Bernadotte med Lindmans. Det förefaller vara en allmän uppfattning att ett visst gynnat föreligger. . . Att det seden blivit anmärkande även i andra svenskar är icke till att bestrida. Medan frågeställningarna i vår dagar snabbt växla samtidie sig det politiska meningsskiftet under åren 1905—18 strängt taget kring sen enda, folkstyrelse eller icke folkstyrelse. Och den drevs både med allvar och eftertryck, med mera allvar och mera eftertryck än vi nutiildags äro vana vid.

Sedan kom demokratins vardag med sin mycknа köpslagan och sina många trätor. En efter en tystnade de manande rösterna!

Det blev faktiskt tråkigare i den svenska riksdagen. Den stängde sig inne med sina riksvärdande varv, skaffade sig elektriska tavelapparater, en maktägande majoritet, fria resor och pensioner åt ledamöterna. Men någonting som också bort i bastelingen, nämligen den omedelbara kontakten med folkmeningen.

Det kan icke bestridas — mer nar den citerade tidningen — att avståndet blivit längre ut till allmänheten och att riksdagsdebatterna inte ger samma eko ute i landet. Maurtiz Västberg hade nog rätt när han antydde att "färgernas spel förbleknat och tonernas klang förgått".

62 författare om Folke Bernadotte

BLAND det uppriktigaste som sagts om Folke Bernadotte är de ord som hans efterlämnade maka, grevinnan Estelle, skriver i förordet till *Folke Bernadotte*, hans minnesbok (Redaktion Åke Stavenow, Lindblads, 16 kr.). Hon säger: "Det är nästan ovundvikligt att de samlade intryck av en borgängen person, som en bok som denna kan giva den icke initforade läsaren, är sig som idol. Men det kommer icke mig att upptteckna Folke Bernadottes brister och svagheter. I en starkt personlig personlighet måste de helt enkelt finnas för balansens skull. . . Det har sagts att Folke Bernadotte ägnade sitt liv åt människigheten. Det låter mycket vackert, men sanningen är att denna fras är tillämplig endast på hans sista sex, sju år."

Man kunde önskat att denna årliga vila till rättvis värdering beslitat de övriga 42 författarna i boken. Nu har resultatet blivit just det grevinnan Estelle antyder — en samling lovord. Folke Bernadotte lovordas från alla håll och alla utsiktspunkter, som gosse, som kadett, som officer, som utställningsfunktionär, som interneringsofficer, som scout, som förströelseofficer, som krigsfångeutvixlare, som Röda kors-man, som Palestinamedlare. Fakta och anekdotmässiga erinringar får man mer än nog av. Vad man saknar är det sammanfattande porträttet av människan sådan han var.

Den bristen blir också det bestående intrycket av den andra bok om, honom som utkommit, *Folke Bernadotte of Wisborg, svensken och världsmedborgaren* (Lindfors, 16 kr.). Den boken är skriven av 19 författare, av vilka ingen medverkat i den första. Tyngdpunkten har förlagts till Folke

Svensk byråkrati förr och nu

JOHAN KLEBERG: Statshonteret 1680—1946. Svenska Ämbetsverk. Del V.
Almqvist & Wiksell. 25 kr.

JOHAN KLEBERG har nu framlagt det femte, noggrant och väl redigerade stora bandet av sina historiska svenska ämbetsmatriklar. Trots all sin mylirande detaljrikedom anger en dylik matrikel naturligtvis blott konturerna av ett ämbetsverks öden. Ett och annat kan möjligen förefalla som kuriositeter. Så när det framgår att köpmannssonen Kristoffer Kristoffersson, statskommissarie åren 1727—1731, var den förste ofrälse som nådde denna post eller att Sven Gröndahl, revisor åren 1767—1777, var son till en bonde i Kisa. I själva verket möter vi dock här enstaka byggstenar till Sveriges ännu oskrivna sociala historia. Nyligen har Sver. Ulric Palme i tidskriften Scandia pekat på "byråkratin som historiskt problem". Förvaltningspersonalen i offentlig tjänst visar sig ha varit en inre makt i våra hävder, svårgripbar och växlande från tid till tid, men just därför värd att omsider fixeras på vederhäftig och detaljerad grund.

En vanföreställning som ofta påträffas, särskilt i dansk och norsk litteratur, är att bördsadeln genomgnyrat svensk förvaltning ända in i vår egen tid. Den kan korrigeras med hjälp av matrikelmaterialet, som visar i vilken utsträckning nyadlade förmågor beklätt nyckelposter i våra ämbetsverk alltsedan Axel Oxenstierna, som gärna rekryterade sitt kansli med Uppsalaprofessorer och gymnasielektorer. I realitisk anda bör man tala om regeringarnas byråkrati, ej aristokrati. Adel och byråkrati är nämligen skilda begrepp, som naturligtvis delvis täcker varandra, ursprungligen till stor del, men småningom i allt mindre skala. Och inom byråkratin utbildas en mentalitet, egenartad och en-

Önskas köpa
SYMASKIN
för hopsyning av tygstycken kant i kant.
SKÄRMASKIN
för skärning av homullsband av metervara. köpes omgående.
Svar till "Textilmaskiner", Sydsvenska Dagbladet, Malmö.

TRAVHÄSTAR
Sec. st. TRAVHÄSTAR (Nordsvenska) säljes av en händelse. Därav tre st, under 5 år. De övriga med goda tider. Bilar kan ev. tagas som likvid. Svar till Tel. 3500, Boden.

GRÄVMASKIN
300 l., önskas köpa omgående. Svar med uppgift beskrivning, uppgift om gångtid samt billigaste pris till "S. — Kontant likvid PK 125", D. N. H.-k.

Tillfälle
REGNKAPPOR, PLASTIC
Högsta kvalitet, vackra färger, modern länd.
Pris för damkappa.
Utan huva 18:50 kr. Med huva 20:50 kr.
Pris för barnkappa
2 år 6:75 kr. 10 år 10:90 kr.
4 år 8:— kr.
6 år 9:25 kr. 14 år 13:75 kr.
8 år 10:— kr.
AB Handels-Centralen,
VASTMANNAGATAN 73. TEL. 33 46 50.

Ett parti nya amerik. Velourmattor
mycket kraftig, kvalitet, bestående av 55 m. rom och 150 m. grått, till salu — helst i hell parti. Bredd 75 cm. Svar till "S. — Velourmattor PK 57", Dagens Nyheters Huvudkontor

1 st. beg. arborrverk
med 60—65 mm hög- och sänkbar spindel köpes. Event. kan större verk säljas. Svar till "S. — Gärna Kullens — 60 PK 125", D. N. H.-k.

KUNGÖRELSE
En ordinarie, pensionsreglerad befattning såsom
Kontorsbiträde
(16m inkl. index 405 kr./mån.)
hos Skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län, Falun, ledigförklaras härmed. Ansökan, åtföljd av de handlingar som skall vara styrelsen tillhanda senast den 10/6 1949. Lärkarityg skall på begäran företes.
Falun den 11 maj 1949. SKOGSVARDSSTYRELSEN.

BYGGNADS-ENTREPRENAD
Stockholms folkskoledirektion utfärdar härmed på entreprenad uppförande av ny folkskolebyggnad i Västerort, kvarteret Iskarnevalen inom Brännkyrka församling.
Entreprenadhandlingar erhållas mot deposition av 50 kronor, som återfås vid handlingarnas återställande i oskadat skick, å Stockholms folkskoledirektion, Brunkebergstorg 13, 2 tr, varje helgfri dag kl. 12.30—13.30.
Närmare upplysningar lämnas av folkskoledirektionens byggnadstekniker, som såkrast träffas å folkskoledirektionens expeditionslokal, alla dagar utom lördagar kl. 15—16.30 tel. 22 21 00.
Anbudstiden utgår den 13 juni 1949.
Se vidare Tidning för leveranser till sisten den 10 maj 1949.

Försäljning av utrangerade maskiner.
Vägförvaltningen införmedar härmed anbud å nedan angivna antal utrangerade fordon och maskiner nämligen:
2 ST. PERSONBILAR,
2 ST. LASTBILAR,
5 ST. VAGHYVLAR,
4 ST. STENKROSSAR,
4 ST. SORTERARE,
1 ST. TRAKTOR,
1 ST. VAGVALT SAMT ÖVRIGA MASKINER, MATERIAL ETC.
Tillståndig maskinförbrekning samt programhandlingar kunna på begäran erhållas från vägförvaltningen i Kristianstads län, adr. Uddevägen 5, tel. 137 53.
Skriftliga förseglade anbud försedda med påskrift "Anbud å utrangerade maskiner", skola vara inlämnade till vägförvaltningen i Kristianstads län senast den 30 maj 1949 kl. 14.00.
VAGFÖRVALTNINGEN I KRISTIANSTADS LÄN.

GRÄSBETE
Chefen för Kungl. Krigsskolan inbjudes till den 30 maj 1949 kl. 12:00 skriftliga, förseglade anbud A GRÄSBETE FÖR OMKRING 50 HASTAR samt inkvartering av en betesvakt under tiden mitten av juni till mitten av september 1949.
Till kännedom meddelas:
att i anbudet skall angivas pris per häst och dag (inklusive inkvartering av betesvakten),
att anbud, å vars omslag skall angivas "Anbud å gräsbete", insänden till Chefen för Kungl. Krigsskolan, svd. II c. Karlberg slott, Sthlm 21, att anbudsgivare är bunden av sitt anbud t. o. m. den 11 juni 1949, samt
att anbuds- och kontraktsformulär tillhandahållas och upplysningar lämnas av undertecknad, tel. 23 26 40.
"Underrättelser för anbudsgivare", införda i Tidning för leveranser till staten m. m. gälla till efterrättelse.
Karlbergs slott, Stockholm 21, i maj 1949.
CHEFEN FÖR KUNGL. KRIGSSKOLAN

Guldvarugrossister
Leveranskraftig verkstad i Skåne söker förbindelse med grossister för leverans av guldarmband och guldhalskedjor. Svar till "Snabbleverans - 6721 - PK", Dag. Nyh. Huvudkont.

Till grävmaskin
Pristagan Wolf som ny sibes arbete, timerar ell. ackord (ev. säljes). Telefon 21 64 05.

Grävmaskin,
"Akerman", 2000 kg, i tilly, 1946, fullt kompl. o. i bästa skick, för omg. lev.
BIL AB UNEMAR & Co.
Norrköping.
Tel. 22526, 20078.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.